

1. GENEZA, CELE, UCZESTNICY

1.1 Geneza Procesu Bolońskiego

Ministrowie edukacji 29 krajów (w tym Polski), odpowiedzialni za szkolnictwo wyższe, podpisali 19 czerwca 1999 roku Deklarację Bolońską. Uznali, że należy dążyć do utworzenia do 2010 roku Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego, w którym znacznie ułatwiona będzie mobilność studentów i pracowników akademickich, a uczelnie umożliwią studentom pełny rozwój ich osobowości i uzyskanie umiejętności dostosowanych do potrzeb rynku pracy.

Ministrowie edukacji na spotkaniach w Bolonii (1999), Pradze (2001) i Berlinie (2003) określili cele szczegółowe, których realizacja powinna ułatwić tworzenie Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego. Zobowiązali się również do koordynacji polityki edukacyjnej tak, aby europejskie systemy szkolnictwa wyższego stały się łatwiej porównywalne oraz były bardziej konkurencyjne i atrakcyjne w skali światowej.

Postanowienia przyjęte przez ministrów edukacji uruchomiły proces zmian strukturalnych, programowych i

organizacyjnych w systemach szkolnictwa wyższego państw- sygnatariuszy, który został nazwany **Procesem Bolońskim**. Proces ten jest zbieżny z procesami UE zmierzającymi do wzmocnienia europejskiej współpracy w dziedzinie szkolnictwa wyższego. Rozwinęły i określiły to decyzje podjęte na szczytach Rady Europejskiej w Lizbonie (2000), Sztokholmie (2001) i Barcelonie (2002), jak również na kolejnych spotkaniach Rady UE ds. Edukacji. W ciągu czterech lat od podpisania Deklaracji Bolońskiej liczba krajów uczestniczących w Procesie Bolońskim wzrosła z 29 do 40. Fakt ten nadaje dodatkowego znaczenia Procesowi Bolońskiemu.

1.2 Cele Procesu Bolońskiego

W Deklaracji Bolońskiej (1999) określono następujące cele:

- przyjęcie systemu "czytelnych" i porównywalnych dyplomów;
- wprowadzenie systemu studiów dwustopniowych; opartego na dwóch cyklach kształcenia (licencjat - magister);
- wprowadzenie punktowego systemu zaliczania osiągnięć studentów (ECTS);
- rozwój mobilności studentów i pracowników uczelni;
- rozwój współpracy europejskiej w zakresie zapewnienia jakości kształcenia;
- wzmocnienie wymiaru europejskiego szkolnictwa wyższego.

W Komunikacie Praskim (2001) wprowadzono dodatkowo trzy cele:

- rozwój kształcenia przez całe życie (*lifelong learning*);
- zwiększenie zaangażowania studentów na rzecz realizacji Procesu Bolońskiego;
- promowanie atrakcyjności Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego poza Europą

W Komunikacie Berlińskim (2003), uznaj'c znaczenie badań jako integralnej części szkolnictwa wyższego, przyjęło dwa cele:

- rozszerzenie systemu studiów o trzeci stopień - studia doktoranckie;
- współpraca Europejskiego Obszary Szkolnictwa Wyższego z Europejską Przestrzenią Badawczą.

1.2 Działania związane z Procesem Bolońskim realizowane są na trzech płaszczyznach:

- współpracy na poziomie rządów państw- sygnatariuszy w dziedzinie dostosowania regulacji prawnych w sferze szkolnictwa wyższego, a także współpracy komisji akredytacyjnych uznawanych przez rządy państw- sygnatariuszy;
- działań podejmowanych bezpośrednio przez instytucje szkolnictwa wyższego, w tym konferencje rektorów, prowadzących do wdrożenia zmian w szkolnictwie wyższym;
- współpracy organizacji studenckich działających w poszczególnych krajach w celu upowszechniania
- problematyki związanej z Procesem Bolońskim wśród studentów.

1.4 Kraje zaangażowane w Proces Boloński:

Albania, Andora, Austria, Belgia- Wspólnota Francuska i Flamandzka Belgii, Bośnia i Hercegowina, Bułgaria, Chorwacja, Cypr, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Islandia, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Niemcy, Norwegia, Macedonia, Malta, Polska, Portugalia, Rosja, Rumunia, Serbia i Czarnogóra, Słowacja, Słowenia, Szwajcaria, (Lichtenstein), Szwecja, Turcja, Watykan, Węgry, Wielka Brytania, Włochy.

1.5 Proces Boloński jest wspierany przez instytucje międzynarodowe, tj.:

- Komisja Europejska,
 - Rada Europy,
 - Europejskie Stowarzyszenie Uniwersytetów (EUA),
 - Europejskie Stowarzyszenie Krajowych Związków Studentów (ESIB),
 - Europejskie Stowarzyszenie Instytucji Szkolnictwa Wyższego (EURASHE),
 - Europejskie Centrum ds. Szkolnictwa Wyższego (UNESCO-CEPES),
- Organizacją współpracującą jest Europejska Sieć na rzecz Zapewniania Jakości Kształcenia w Szkolnictwie Wyższym (ENQA).

1.6 Prowadzenie procesu na poziomie międzynarodowym:

- Ministrowie edukacji odpowiedzialni za szkolnictwo wyższe – spotykają się co dwa lata, podejmują strategiczne decyzje dotyczące realizacji Procesu Bolońskiego, oceniają osiągnięte rezultaty, ustalają priorytety, publikują dokumenty w formie deklaracji bądź komunikatów.
- Zgodnie z treścią komunikatu konferencji Ministrów w Berlinie ogólne kierowanie procesem bolońskim i przygotowanie następnego spotkania ministrów zostało powierzone grupie zajmującej się kontynuacją prac, tzw. grupie follow-up, składającej się z przedstawicieli wszystkich krajów członkowskich procesu bolońskiego, Komisji Europejskiej oraz Rady Europy, EUA, EURASHE, ESIB i UNESCO/CEPES jako członków konsultacyjnych. Grupa ta zbiera się co najmniej dwa razy do roku.
- Nad przebiegiem prac pomiędzy spotkaniami grupy follow-up czuwa Biuro. W jego skład wchodzi jako przewodniczący przedstawiciel kraju pełniącego rezydencję, zaś wiceprzewodniczącym jest reprezentant kraju goszczącego kolejną konferencję ministrów. Członkowie Biura to przedstawiciele kraju poprzedniej i następnej prezydencji w UE, przedstawiciele trzech krajów procesu wybrani w głosowaniu, reprezentant Komisji Europejskiej oraz jako członkowie konsultacyjni Rada Europy, EUA, EURASHE i ESIB.
- Dodatkowo prace grupy follow-up oraz Biura wspiera Sekretariat, pełniący rolę punktu informacyjnego i kontaktowego udostępniony przez państwo, będące gospodarzem kolejnej konferencji ministerialnej.

1.7 Na poziomie krajowym:

- Ministerstwo Edukacji Narodowej i Sportu www.menis.gov.pl - koordynuje realizację Procesu Bolońskiego, dostosowuje krajowe akty prawne dotyczące szkolnictwa wyższego do postanowień przyjętych na spotkaniach ministrów oraz kieruje akcją informacyjną.
- Jednostkami i organizacjami działającymi na rzecz Procesu Bolońskiego w Polsce są również:
 - Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich www.krasp.org.pl ,
 - Parlament Studentów RP www.psrp.org.pl ,
 - Państwowa Komisja Akredytacyjna link z www.menis.gov.pl ,
 - Rada Główna Szkolnictwa Wyższego www.rgsw.edu.pl ,
 - Biuro Uznawalności Wykształcenia i Wymiany Międzynarodowej - polski ENIQ/NARIC www.buwiwm.edu.pl ,
 - Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji (Narodowa Agencja Programu SOCRATES/ Erasmus) www.socrates.org.pl
- Grupa promotorów Procesu Bolońskiego współpracuje z MENIS i wspiera uczelnie w realizacji Procesu.